

APEL PUBLIC
privind asigurarea transparenței și independenței
Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică (ANRE)
în procesul de adoptare a noii Legi privind energetica

În prezent, Parlamentul Republicii Moldova examinează¹ Proiectul de Lege privind energetica (HG nr.778 din 21.07.2016), care prevede actualizarea și fortificarea cadrului regulator în domeniul energetic (Legea nr. 1525 cu privire la energetică din 19.02.1998). În mod particular, noua lege vizează sporirea independenței Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică (ANRE) față de factorul politic și alte interese înguste, dar și introducerea mai multor elemente de transparență.

Proiectul de lege prevede o serie de îmbunătățiri, cum ar fi: clarificarea și sporirea exigenței la numirea directorilor generali pentru conducerea ANRE; introducerea unui audit financiar efectuat de către Curtea de Audit; introducerea unui bloc de prevederi privind transparența decizională etc.

Deși proiectul de lege cuprinde o serie de aspecte pozitive, acesta conține și neajunsuri (explicate detaliat în Nota de Poziție din 23 noiembrie 2016²), care trebuie înlăturate, în mod obligatoriu, pentru a asigura o bună funcționare a ANRE în condițiile noii legi. În primul rând, se atestă deficiențe legate de mecanismul de numire a directorilor ANRE. Astfel, sunt necesare îmbunătățiri adiționale prin care să fie exclusă, în mod eficient, orice afiliere politică a viitorilor directori ANRE, un accent sporit fiind pus pe profesionalismul și abilitățile conexe ale candidaților pentru funcția de director.

În al doilea rând, în proiectul de lege absentează prevederi necesare pentru creșterea răspunderii (“accountability”) reglementatorului. Neajunsul dat poate fi reparat prin introducerea obligativității auditelor externe de performanță în cadrul ANRE, efectuate în mod regulat, în paralel cu auditul financiar, de care devine responsabilă Curtea de Conturi.

Nu în ultimul rând, pentru o deschidere mai mare din partea ANRE este imperativă introducerea unei obligațiuni exprese a ANRE, și nu doar un drept, de a constitui un Consiliu de experți, în calitate de instrument funcțional și reprezentativ, prin participarea largă și activă a reprezentanților societății civile, dar și a altor actori din sector.

¹ <http://parlament.md/ProcesulLegislativ/Proiectedeactelegislative/tabid/61/LegislativId/3318/language/en-US/Default.aspx>

² Expert-Grup, Nota de poziție privind transparența și independența ANRE, 23 noiembrie 2016, <http://expert-grup.org/ro/biblioteca/item/1342-nota-de-pozitie-privind-transparenta-%C8%99i-independenta-anre/1342-nota-de-pozitie-privind-transparenta-%C8%99i-independenta-anre>

Amintim faptul că examinarea Proiectului de lege în prima lectură a avut loc pe data de 3 noiembrie curent. Dar lipsește orice informație despre rezultatul dezbaterilor parlamentare. Prin urmare, este imposibilă evaluarea obiectivă a modificărilor aduse la versiunea inițială a proiectului de lege.

Din cauza transparenței reduse, organizațiile din sectorul non-guvernamental, cetățenii, dar și alți actori interesați (comunitatea de donatori etc.), nu au acces la textul proiectului de lege care, fără o consultare publică prealabilă și modificări de substanță adiționale, urmează să fie propusă spre dezbateră în cea de-a doua lectură.

Reamintim faptul că Proiectul dat de lege trebuie privit ca o modalitate reală de a îmbunătăți activitatea ANRE și de a elimina influențele externe asupra reglementatorului. Cu toate acestea, opacitatea procesului legislativ, care implică acest document, denotă o atitudine mai degrabă simplistă și formalistă din partea Parlamentului Republicii Moldova.

Reiterăm faptul că adoptarea acestei legi în mod necorespunzător va compromite obiectivele de modernizare și eficientizare a sectorului energetic, promovarea unei competiții loiale și a unui sector energetic previzibil, care ar permite integrarea graduală și eficientă în spațiul energetic european.

În conformitate cu Apelul, fracțiunile parlamentare și deputații independenți din cadrul Parlamentului Republicii Moldova, precum și Comisia parlamentară pentru economie, buget și finanțe, sunt chemați să adopte următoarele acțiuni:

1. Revizuirea proiectului de lege în vederea: a) stabilirii unui mecanism transparent de selecție a directorilor ANRE, prin eliminarea în mod eficient a influenței factorului politic și sporirea cerințelor de profesionalism și cunoștințe conexe; b) introducerea obligativității unor audite interne și externe de performanță, alături de cel financiar de care devine responsabilă Curtea de Conturi; c) asigurarea prerogativei ANRE la adoptarea propriului buget, cu dezbateră acestuia în legislativ, dar fără obligativitatea unui aviz final din partea Parlamentului; d) introducerea obligativității exprese privind crearea unui Consiliu de experți pe lângă ANRE, funcțional și reprezentativ; e) ca urmare a implementării literei (d) se cere eliminarea condiționalităților în emiterea regulamentelor ANRE, exercitate în prezent de către Ministerul Justiției și menținute în proiectul de lege.
2. Publicarea de urgență a versiunii Proiectului de lege privind energetica cu modificările operate după prima lectură pe pagina Parlamentului;
3. Asigurarea unei publicități ridicate pe toată durata adoptării legii în cauză.

Persoană de contact: Denis Cenușă, Expert asociat, Centrul Analitic Independent "Expert-Grup"
(e-mail: denis@expert-grup.org)